

"Tärnan" på grund vid Hovs Hallar.

Skeppsklockan som har mycket att berätta.

Skeppsklockan hänger i Skummeslövs kyrka. Den har en gång tillhört ett brittiskt örlogsfartyg, fregatten HMS Lyme. Fartyget förläste vid Skummeslövs strand den 18 oktober 1760.

Naturligt nog ställer man sig frågan: vad gjorde ett brittiskt örlogsfartyg i dessa farvatten? Svaret är: Det nordiska sjuårskriget pågick. Sverige och Storbritannien hade hamnat på olika sidor i den konflikten. HMS Lyme hade skickats till Östersjön för att rekognosera och spionera på det svenska försvaret .

Tack vare upptäcktsresanden

Anton Rolandsson Martin (1729-1785) är Lymes förlisning relativt känd. Som av en händelse anlände han till Båstad samma kväll som förlisningen ägde rum. I hans dagbok är tragedin detaljerat beskriven.

Fartygets loggbok finns bevarad på The National Archives i Greenwich i London.

I den får vi veta, att fartyget lättade ankar från sin spaningsposition på morgonen 18 oktober. Kapten James Baker gav order om nordlig kurs. Under dagen ökade vinden i styrka. Vid 19-tiden uppmättes stormbyar. Kaptenen valde då att gå närmre den svenska kusten , tydligen för att undgå den mycket grova sjön ute till havs

Plötsligt träffades Lyme av en kraftig våg. Fartyget fick slagsida.

Besättningen lyckades räta upp fartyget, men det var skadat. Kaptenen gav order om att ta ner storseglet. Nu drev man snabbt in mot kusten. Besättningen fick order om att fälla stormasten och sänka kanonerna och barlasten i havet.

Fartyget blev helt manöverodugligt när rodret slogs sönder.

Plötsligt slog fartyget mot sandbotten med våldsamt kraft. Så våldsamt , att de kanadensiska ekstockarna i skrovet bröts sönder

Invånarna i Skummeslöv och Skottorp

hade hört smällen vid grundstötningen. Nu skyndade de sig ner till stranden. Det var mörkt, Man fick lysa sig fram nödtorftigt med facklor. Man kunde konstatera, att grundstötningen hade varit mycket häftig.

Med tiden kunde man konstatera, att av besättningen på 180 man var 20 döda.

De överlevande internerades i Båstad. Där fick de stanna i en månad, varefter de skickades tillbaka till England.

HMS Lyme höggs upp

av lokalbefolkningen. Virket kom förmodligen att bli byggnadsmaterial i husen i trakten. Den kinesiska teservicen, som fanns i kapten Bakers hytt, lär ha hamnat på Skottorps slott, men är idag försvunnen.

Några av besättningsmännen sägs ha deserterat och bosatt sig på bjärehalvön. Dessa uppgifter har inte gått att få bekräftade, men genast infinner sig frågan:

Finns det ättlingar

efter dessa brittiska besättningsmän kvar i Bjäre?

Som vanligt vänder jag mig till mina ca 1 200 läsare. Kanske finns det någon, som har koll på detta.

Spännande.

Vet du något – skriv och berätta.

Det skulle naturligtvis vara mycket intressant att berätta i ett kommande Nyhetsbrev.

Min källa

till den här detaljerade berättelsen är frilandsjournalisten Andreas Jemn. Vill du läsa mer i ämnet rekommenderar jag nr 12-2017 av tidskriften Populär Historia.

Även i V. Karups kyrka

finns en liknande historisk dyrgrip. Även den har mycket att berätta. En ljuskrona – skänkt till kyrkan av en svensk soldat som hamnat i rysk fångenskap.

I sin förtvivlan under fångenskapen gav han ett löfte. Om han lyckades komma tillbaka till V. Karup, skulle han skänka en ljuskrona till församlingens kyrka.

När du besöker kyrkan kan du se ljuskronan hänga över mittgången i den del av kyrkan som vetter mot väster.

Du kan också läsa inskriptionen, författad av krigsfången:

När jag i moskovitens land

En fånge måste gå

Jag löfte hav

Att om Guds hand

Mig hulpe derifrån.

Jag då till detta Herrans hus

En krona ville ge

Att tända äri flera ljus

Gud gjort, att så fått ske.

Det finns mer att berätta

om denne ryske krigsfånge, hemmahörande i V. Karup. För att inte detta Nyhetsbrev skall bli alltför långt hänvisar jag till en artikel som finns i en av mina böcker – Strövtåg i Bjäres historia.

Vill du veta ännu mer – mycket mer (!) –

rekommenderar jag en artikel i Bjärebygden 2011, skriven av Bertil Gunnarsson och Leif Odung. Här ges en synnerligen gedigen och detaljrik skildring av såväl denne krigsfånge som andra krigsfångar från Bjäre, samt om hela det krigiska händelseförloppet som föregick fångenskapen.

Artikeln ger en god bild av hela det historiska skeendet under dessa år på Gustav III:s tid. Som jag redan antytt, var krigsfånge som skänkte ljuskronan, långtifrån den ende från Bjäre, som hamnat i rysk fångenskap. I Bertils och Leifs artikel får vi veta, att det rörde sig om ett 20-tal från V. Karup och ca 12 från Hov.

När "Tärnan" kolliderade med Hovs hallar.

Förlisningen vid Skummeslövs strand har fört min tankebanan in på de många förlisningar som skett på bjärekusten.

Av utrymmesskäl måste jag här begränsa mig till en enda förlisning: Jag väljer en från senare tid: När "Tärnan" rände rakt upp på klipporna vid Hovs hallar. Året var 1924.

Barken Tärnan

var en av den svenska segelflottans stoltaste fartyg. Hon var byggd av järn och stål och hade mängder av teak i sin inredning och på däck.

Hon var byggd i England 1875 och fick då namnet Castle-Home, Maryport.

Fartyget hade ingen motor. Hon hade moderniserats i omgångar, men var nu ändå otidsenlig. Fick då och då gå med enbart barlast.

Så var det vid denna resa, som kom att bli den sista.

Tärnan var på färd från England, och gick nu med barlast mot Sverige och Karlskrona.

Besättningen såg nu fram mot att kunna fira julen i hemlandet.

Dimman var svår

Dessutom: Navigatörerna gäckades av, att det i Kattegatt rådde hård västlig ström.

På grund av dimman tog kaptenen själv plats på kommandobryggan. Utkiken i förmasten hade dubblerats.

Klockan 3.40 på morgonen hördes ett brus som vid bränningar. Utkiken rapporterade, att man var nära land. Rapporten kom dock för sent. För fulla segel och med god fart körde den barlastade barken in bland klipporna. Kollisionen var våldsam. Alla insåg, att fartyget var svårt skadat.

Besättningen

gick nu i två livbåtar och rodde österut längs stranden. Man hoppades kunna finna fyren på Väderön...!!

Plötsligt lättade dimman just där de befann sig. De såg ett litet ljus. Trodde det var fyren....

Senare fick de veta, att ljuset kom från en nattlampa i Anton Docks sovrum i Kattvik!!

Besättningsmännen talade om att de trodde, att de gått på grund på Väderöns västsida, Anton Dock kunde dock ge ett annat besked: *Ni har ränt på henne ve hallarna. Sen har ni*

rott öster på strannen, för nu e ni kommena te Kavi. Men kom mä ing i stoan, så ska vi sätta på kaffekälen, för de e ju ändå kaffeti, å de e mart, så vi kan inged göra.

Hela Anton Docks familj kom nu upp. Kaffe med bröd plockades fram. Huset var fullt med folk

Kaptenen och Anton Dock

Gick nu bort till tullaren Karl Larsson, som bodde några hundra meter bort. Kaptenen och tullare Larsson gick till närmaste telefon. Den fanns hos Erik Larsson i Hallavara!! Härifrån ringde nu kaptenen till rederiet, bärgningsångare och lotsen i Torekov.

En galande tupp bland hallarna.

Uppe på land – ovanför hallarna – skulle Nicklasa Lina denna tidiga morgon gå till en granne för att låna en stor kittel. Slakt var på gång. Nu skulle det kokas skållevann.

Plötsligt hörde Lina en tupp gala. Det var underligt. Ljudet kom nerifrån den klippiga stranden. Lina följde efter ljudet. Kom ända ner till stranden. Då fick hon se det strandade fartyget. De vita seglen fladdrade i vinden.

Lina rusade tillbaka och tillkallade räddningsfolk.

Kaptenen hade,

som nämnts, kontaktat rederiet och begärt assistans. Han hade kunnat rapportera, att strandningen skett på Högkalla udde, strax väster om Röde Hall

De tillkallade bärgningspersonerna kunde snart konstatera, att fartyget inte kunde räddas. Inventarierna fördes per båt till Torekov för försäljning.

Oenighet mellan rederi och försäkringsbolag ledde till att Tärnan kom att ligga kvar på sin plats under lång tid. Ganska snart hade hon blivit ett omtyckt utflyktsmål för bjäreborna.

Många ville bli fotograferade med "Tärnan" som bakgrund.

Det finns mer att berätta

om "Tärnan" och grundstötningen vi Hovs Hallar. Nyhetsbrevets utrymme räcker dock inte. Som tur är finns dramatiken fäst på pränt. Vill du veta mera, kan jag rekommendera Filip Kilians artikel i Bjärebygden 1976.

Min boklåda

Boktitel	Ord. Pris	Rea-på-rea-pris
Så blev Båstad tennis	225	60
Bilder av ett sekel i Bjäre	Slutsåld *	
Vår bjärehistoria i bild	350	70
Bjärebör berättar om Bjäre	Slutsåld *	
Strövtåg i Bjäres historia	330	70
På räls över Hallandsås under 130 år	Slutsåld *	
NÄRA HAVET trivs jag bäst	350	Ny

- Böcker, som är slutsålda hos mig kan finnas som enstaka exemplar hos mina säljställen. Bl.a. bokhandlarna i Båstad, Laholm och Ängelholm samt i bl.a. V. Karups IF:s loppisbutik i V. Karup.

Kommunen – vad är det?

Jag ser i ett pressklipp ett nödrop om att ungdomar "vet skrämmande lite om kommunen och dess verksamhet". Kommunförbundet i en svensk region har låtit undersöka, vad ungdomarna vet i ämnet. Ytterst få ungdomar kunde ge svar på frågan om vem, som var kommunstyrelsens ordförande

i den egna kommunen. Få elever hade koll på vad kommunen sysslar med. Många trodde att polis, fängelse, försäkringskassa tillhörde kommunens verksamhet.

Pressklippet är från ett par år tillbaka. Hur är det idag? I vår egen kommun?

Kommentera gärna. Har du aktuella uppgifter – skriv...

Det här med ungdomens bristande intresse

för den kommunala verksamheten är naturligtvis allvarligt. I högsta grad är det en demokratifråga. Det är ju först när vi har en insikt i vad det handlar om, som vår möjlighet att påverka genom vår röst i valet får någon mening.

När vi nu har konstaterat att ungdomarnas intresse är lågt, kommer förstas följdfrågan: Vad beror detta på ??

Jag vidgar frågan. Det gäller inte enbart kommunen. Det gäller inte bara ungdomar. Det gäller vårt gemensamma samhälle i stort.

Alla som deltar i samhällsarbetet har anledning av ta sig en allvarlig funderare. Vare sig det gäller kommunen, regionen eller riket.

Ibland när jag tar del av politiska debatter i TV blir jag förtvivlad. Vad lär jag som tittare/lyssnare om sakfrågorna i själva debatten? Så som debatterna utformas, ger de knappast någon fördjupad *kunskap* i ämnet.

Jag måste skaffa mig den kunskapen i sakfrågorna på annat sätt.

Hur är det för den som är ung – kanske förstagångsväljare.? Om man inte förstår innehållet i debatten lär man inte bli intresserad av ämnet som debatteras.

Det här för mig in på ett annat – närbesläktat – ämne:

Vad är det största hotet

mot vårt samhälle idag? Jag stötte på frågan nyligen i något av våra media. Minns inte vilket. Vi har sett och hört många svar på den frågan under de senaste åren. Jag väljer ut ett av dessa.

Det kom från Elie Wiesel från USA - vinnare av Nobels fredspris 1986. Han svarade med ett enda ord:

Likgiltigheten.

Eftersom jag varit intresserad av frågan, har jag förmodligen varit inne på ämnet förr i mina Nyhetsbrev.

Wiesel understryker, att det är denna likgiltighet som har tillåtit – och tillåter - att människofientliga åsikter och grupper kunnat växa fram och sprida sitt gift. Wiesel pekar på bl.a. den framväxande nazismen i Tyskland under 20- och -30-talen.

Det var likgiltigheten som gjorde, att nazismen fick möjlighet att sprida sitt gift så mycket, att det sedan blev för sent att sätta stopp för den framväxande rörelsen.

Likgiltigheten hos omgivningen hade gett dessa unkna krafter öppna dörrar och möjlighet att sprida sig.

Avslutar Nyhetsbrevet

med den vanliga uppmaningen:

Finns det någon i din bekantskapskrets, som du tror kan vara intresserad av att få mina Nyhetsbrev, tipsa gärna.

Vänligen

Kalle

Kalle Eriksson – Bjäreförlaget - Hallavaravägen 102 - 269 91 Båstad
kalle@bjarenet.com - Tel. 0431-365332